

MEDALLES ACADÈMIQUES TOMÀS MIERES

TOMÀS MIERES

(Girona?, c. 1400 – Barcelona?, 1474)

Biografia a càrrec del Dr. Daniel Álvarez Gómez

1. Vida

1.1 Origen familiar

El jurista Tomàs Mieres (c.1400-1474), llicenciat en decrets i batxiller en dret civil, autor de l'*Apparatus super Constitutionibus Curiarum generalium Cathaloniae*, era fill de menestrals. El seu pare fou un sastre de Girona, anomenat Guillem Mieres, i la seva mare es deia Caterina. No seria desenraonat pensar que els Mieres provenien de la localitat gironina homònima. El sastre Guillem Mieres tenia casa al carrer de la Força el 1403 (també el 1414 i el 1417).

La família Mieres era de baixa extracció o de la mà menor i, com es pot comprovar a la documentació institucional, no havia tingut cap participació al segle XIV en els òrgans de poder de la ciutat del Ter. Gairebé cap Mieres no figura tampoc en càrrecs destacats de l'administració de qualsevol de les jurisdiccions. Es troben migrades notícies d'un Francesc Mieres, prior de Sant Bartomeu de Torres (Girona), l'any 1363, encara actiu el 1401, però de cap manera s'hi podria establir per ara un parentiu.

El cas de Tomàs Mieres és, doncs, relativament singular, perquè es tracta d'un fill de menestrals que ascendeix a l'escala social gràcies als seus graus acadèmics, realitzats a una universitat italiana i a Montpeller, i aconseguix ingressar al consell del rei. No se sap si el finançament per a estudiar provenia dels rèdits laborals del pare o d'una font externa.

1.2 Naixement i estudis

La data de naixement de Tomàs Mieres s'ha conjeatut vers el 1400, a Girona, si bé algú ha defensat una dècada abans, pels volts de 1390, considerant la cronologia dels seus estudis. S'ha acceptat que cursà dret

MEDALLES ACADÈMIQUES TOMÀS MIERES

canònic a Bolonya, amb el professor Nicolò Tedeschi (de vegades Nicolò Abbas), dit el Panormità.

El jurista sicilià, però, hi ensenyà només fins a 1412, quan Mieres devia comptar menys de quinze anys, si fixem el seu naixement al tombant de segle. Algun altre erudit defensa que la data dels seus estudis amb Tedeschi pot postergar-se fins a 1418-1430, quan el jurista italià impartia les seves lliçons, si bé a Siena, on Mieres reconeix haver estat en 1423. Es descarta un període posterior de docència de Tedeschi, aquest cop a Bolonya, entre 1431 i 1432, perquè el jurista gironí ja es trobava retornat, en aquestes dates, a la seva ciutat natal.

Mieres assolí el grau de batxiller en dret civil a la Universitat de Montpeller. En un passatge de l'*Apparatus* reconeix que durant el regnat de Ferran I (1412-1416) encara no era “un bon batxiller”, en referència a una qüestió de dret civil, que caldria interpretar, si més no, com que havia assolit el batxillerat en lleis feia poc o encara estudiava. Entre molts altres, reconeix el mestratge dels juristes gironins Guillem Domenge i Narcís de Sant Dionís, amb els quals s'hauria iniciat en el dret durant la segona dècada del segle. El primer fou jurat gironí i jutge reial a finals del XIV i síndic de la ciutat de Girona al Parlament de 1410, compilador dels Costums de Girona i comentador d'Usatges i Constitucions (textos en bona mesura perduts). El clergue Sant Dionís fou autor del *Compendi a les Constitucions de Catalunya* i germà de Dalmau de Sant Dionís, que en una ocasió aconsellà Mieres sobre l'impost del bovatge. Amb aquests darrers degué tenir una coneixença habitual.

El 1415, Mieres figura com a escriptor confrare de la confraria de Sant Tomàs d'Aquino, establerta el març de 1409 al convent dels dominics de Girona.

1.3 Primer matrimoni

La primera esposa de què es té coneixement era Francesca, filla de Nicolau de Bordils, membre d'una conspícua família de ciutadans honrats de Girona, en què figuren notables juristes (emparentada amb els Sant Dionís). Tomàs i Francesca tingueren si més no tres fills, Tomàs, Guillem i Nicolau, i una

MEDALLES ACADÈMIQUES TOMÀS MIERES

filla, Francina. Aquesta darrera, que devia ser la gran, fou legatària d'alguns béns del testament de Blanca, esposa de Lluís de Gualbes, el maig de 1434.

L'agost de dit any, alarmat pels estralls de la pesta, quan encara vivia a Girona amb la seva família, Tomàs Mieres tingué la precaució d'ordenar testament. Escollia sepultura al monestir dominic de Girona, del qual, cal recordar, havia estat o encara era escriptor confrare. Deixava la seva mare, Caterina, ja vídua del seu pare Guillem, a càrrec dels marmessors i dels hereus. Entre els seus familiars podem trobar un nebot seu, Narcís Avinyó, i una germana, Narcisa, que tenia ja fills, si bé al·ludeix a altres germanes.

Llegava prospectivament (*prelego*) al seu fill Tomàs, que sembla ser el més gran, els camps de Santa Caterina, que havien estat del seu pare, i els cinc llibres del dret civil: el Codi, el Digest vell, l'*Infortiatum*, el Digest nou i el Volum. A més li cedia la *Summa* d'Azzo, el comentari d'Innocenci i altres llibres que va escriure en paper sobre les Constitucions de Catalunya. Feia una cessió futura a l'altre fill, Guillem, de llibres de dret canònic: algunes decretals en tapa vermella, el *Liber Sextus*, les Clementines, els comentaris d'Antoni de Budrio sobre el llibre quart de les decretals, la *Summa* de Gofred i la de Ramon de Penyafort, entre d'altres. Així mateix llegava anticipadament a Nicolau les cases del mas Cufí (avui dia n'hi ha un d'homònim molt a prop de Mieres, a Girona) amb les pertinences i altres terres. Tomàs, Guillem i Nicolau eren constituïts com a hereus universals, en substitució pupil·lar entre si. Per tant, tenien tots tres menys de 14 anys, considerant a més que els llegava amb aquesta fórmula cautelar i determinava que si no estudiessin dret canònic o civil els llibres retornessin a acréixer la seva herència. La seva filla Francina, encara núbil, heretaria un mas, a més d'algunes quantitats monetàries. Aquest no seria el darrer testament de Mieres ni era pas el primer. Tota aquesta prole sembla, però, que s'extingí en aquells deu anys. Segons reconeix el jurista gironí a l'*Apparatus*, el juliol de 1444 finí el darrer fill que li quedava, Narcís Francesc, absent del testament avantdit.

Quant a la seva residència, cal ressenyar una casa al carrer de la Força que tenia el 1441 (probablement la mateixa que posseïa el seu pare el 1403), quan els jurats li permeteren derruir un merlet de la muralla per a fer obres.

MEDALLES ACADÈMIQUES TOMÀS MIERES

1.4 Advocacia i judicatures a Girona

El 4 de gener de 1431, Tomàs Mieres fou nomenat pels jurats de Girona advocat de la ciutat, a beneplàcit, i aquest càrrec fou confirmat en 1437, 1439, 1440 i 1446. Entre 1431 i 1434 fou advocat del Sagramental de la ciutat. Fou prohom del consell de Girona, com a integrant de la mà major, entre 1432 i 1435, després en 1437, entre 1439 i 1440 i per últim entre 1446 i 1447. Figura en alguns documents gironins com a jutge comissionat a certes causes d'aquella dècada i com a marmessor. El 19 d'abril de 1440 fou nomenat jutge ordinari de Girona per al següent trienni i el substituï Gabriel de la Via com a advocat. Deposà el càrrec el 12 de juliol de 1443, segons menciona a l'*Apparatus*, en què també recorda com fou sotmès a la Taula en concloure el seu mandat i que es trobà en certa dificultat a causa d'algunes acusacions indeterminades. En comentar la Constitució *Com poc valria* (1422) opinaria que la Taula espantava massa els oficials menors com per a arribar a cometre contrafaccions, perquè es trobaven a mercè dels poderosos que podien depositar declamacions en contra seva.

1.5 Audiència Reial

Entre 1448 i 1474 és present a les conclusions i sentències de la Reial Audiència, on ja havia aparegut puntualment el 1437 (cal tenir en compte que falten els assentaments entre 1438 i 1446). Hom el recorda (com l'erudit Nicolás Antonio, més de dos segles més tard), com a conseller reial i advocat fiscal. Devia ser ja afecte a la corona, perquè el juliol de 1448 la reina Maria intercedí per Mieres, en tant que advocat, contra les amenaces d'un desconegut Joan Berger. Vers 1449 es degué traslladar a Barcelona, però devia acompanyar sovint la Cort: el desembre d'aquell any se'l situa exercint els càrrecs avantdits a Perpinyà, on es trobava la reina Maria.

A principis de 1450, ubicat indubtablement a l'Audiència reial, encara la ciutat de Girona el remunerava pel seu patrocini i advocacia en un procés entre els jurats gironins i els ciutadans de Barcelona per la lleuda anomenada d'en Mediona. Joan de Navarra, lloctinent general de Catalunya, encomanà el 1456 i 1457 a Mieres, anomenant-lo doctor en lleis, algunes causes específiques de la

MEDALLES ACADÈMIQUES TOMÀS MIERES

seva Audiència. Al cens de Girona de 1462, el jurista gironí ja no hi és enregistrat. Se sap per afirmacions pròpies que esdevingué ciutadà de Barcelona.

Un dels aspectes que més interessaren a Mieres fou la precària situació jurídica dels remences, que patien els mals usos, com l'eixorquia, la intestia i la cugucia. Caldria datar en aquesta època l'exercici del càrrec de fiscal del reial patrimoni, de què parlen alguns investigadors. El 1450 aconsellà que els pagesos de remença presentessin una demanda conjunta, la qual produí els seus fruits el 10 d'octubre de 1455, quan Alfons IV atorgà sentència interlocutòria per la qual suspengué els dits mals usos. Per a instruir i resoldre el conflicte dels remences davant la Reial Audiència, Mieres fou confirmat com a jutge, juntament amb Joan Ros, per la reina Joana Enríquez després de la mort de Carles de Viana (setembre de 1461), que així ho havia ordenat. Durant els anys de la guerra civil, hom diu que fou un dels advocats que la Generalitat oposà a Joan II. El 1468 i 1469, Frederic i Joan de Lorena li escrigueren, en qualitat de lloctinents de Catalunya del príncep Renat d'Anjou, adreçant-s'hi com a doctor en lleis.

1.6 Segon matrimoni i últimes activitats

Vers la dècada de 1440 (o potser al final de l'anterior) degué casar-se novament, amb una dona anomenada Isabel (possiblement d'origen gironí, cosina germana d'un Antoni Ginesta, mercader de Girona, que fou procurador de Mieres el 1457 i d'ella, el 1476, quan ja era vídua), amb qui tingué un altre fill, Gaspar Mieres. Aquest, que fou ciutadà de Barcelona, encara estudiava dret canònic el 1460 i es llicencià en ambdós drets. Més tard, entrà igualment, com el seu pare, a l'Audiència Reial, on figura des de 1468.

El 1474 Tomàs Mieres morí, segurament a Barcelona. En un últim testament, que no s'ha trobat, féu hereu universal el seu fill Gaspar, molt probablement incloent una clàusula amb una substitució adreçada a la seva esposa Isabel. Gaspar Mieres ordenà també testament el 8 de novembre de 1475, constituint hereva universal la seva mare, i devia morir força jove encara (al voltant dels trenta) durant aquell any perquè l'1 de desembre de 1475 es féu

MEDALLES ACADÈMIQUES TOMÀS MIERES

un inventari de la seva biblioteca, on es trobaven volums de dret, alguns anotats o escrits pel seu pare.

2. Obra

2.1 Els Costums de Girona

Vers 1430, Mieres havia recollit en un sol text, confegint-hi les rúbriques pertinents, un nombre notable de costums de la diòcesi i vegueria de Girona, les quals es trobaven escampades en els escrits de juristes anteriors, com Pere Serra, Arnau de Vivers, Ramon de Boixells. En aquests reculls també hi comptaven els comentadors de Constitucions i Usatges, com Guillem Ricard, Pere Moles i el mateix Guillem Domenge; o els autors de *iudicia* i *consilia*, com Arnau Soler o Jaspert Folcrà. Com explica Mieres al mateix pròleg de l'obra resultant, havia esdevingut necessària una recopilació en aquella dècada, quan es trobaven en actiu una sèrie de juristes, a banda d'ell mateix: Pere de Dons, Antoni Agullana, Bernat de Bell-lloc, Andreu Cornell, Antoni de Mesa, Gabriel de la Via, Bernat Güell, Bernat Traginer i Bernat Teixidor. A tots ells semblà oportú fer-ne un nou aplec. Així doncs, el 1439 Mieres conclougué una compilació i la sotmeté a la correcció dels dits juristes.

L'opuscle conté el dret de la Catalunya vella, alguns Usatges i comentaris, com els de Guillem de Vallseca, commemoracions de Pere Albert, dret comú, costums sinodals de Girona, privilegis atorgats a la ciutat, dret consuetudinari, glosses, Constitucions de Catalunya. Les rúbriques amb què Mieres sistematitza l'aplec jurídic són preses literalment de les *Decretals* de Gregori IX, del *Digest* i del *Codi* de Justinià. La compilació, que es coneix com a *Vsancie et Consuetudines ciuitatis et diocesis Gerunde*, es conserva en més de vint manuscrits, distribuïts per diversos arxius catalans i a Madrid. Alguns dels seus posseïdors, des del segle XV al XVIII, foren juristes que el consultaren forçosament per a exercir el seu ofici. Aquesta dada mostra l'extraordinària difusió que gaudí l'opuscle. Un dels manuscrits custodiats a Madrid, el del Escorial, pertany a l'arquebisbe Antonio Agustín, també notable jurisconsult.

MEDALLES ACADÈMIQUES TOMÀS MIERES

2.2 Comentari a les Constitucions generals

Si bé reconeixia no haver assistit mai a Corts, el 1439 Mieres centrà el seu interès jurídic a comentar la normativa aprovada a les mateixes, en el seu conegut *Apparatus*, l'obra que li ha donat major fama. Segons explica al pròleg, tot veient que els Usatges havien estat ja comentats per Jaume de Montjuïc i Jaume Callís, entre altres, i que la legislació de Pau i Treva havia estat ja estudiada per aquest darrer (*Directorium*), considerà oportú dedicar el seu esforç a exposar les Constitucions de Corts.

Mieres manifesta que rebutja el sistema de la primera Compilació (1413), practicat pel mateix Callís i Bonanat Pere, el de l'ordenació segons les rúbriques del Codi de Justinià, per considerar-lo complex i enfarfegat, posat que obligava a refer els volums per tal d'actualitzar-los. Aquesta fou la mateixa opinió que empenyé Narcís de Sant Dionís, que Mieres considerava mestre seu, a escriure el seu *Compendi*. Cal ressenyar que la col·locació *sub congruis titulis*, és a dir, rúbriques del dret comú, havia estat aplicada parcialment per Mieres mateix en la seva recensió dels Costums de Girona. S'ha de considerar, però, que l'aplec legislatiu gironí, com a consuetudinari, estava més aviat conclòs i no era tan voluminós.

En qualsevol cas, per la raó adduïda, el jurista gironí s'estimà més una distribució en onze col·lacions (o capítols), dedicades, per sèrie cronològica, a les Corts més destacades dels diferents monarques, fins a les de 1432, d'Alfons IV (concloes les quals, Mieres glossa els primers divuit capítols de la seva Constitució primera, referida a censals). Aquest ordre permetria, assegura, addicionar altres col·lacions a les successives Corts futures.

De fet, l'obra reflecteix diverses etapes de redacció i sembla que en queden restes al mateix pròleg. Inicià l'*Apparatus* el 17 d'agost de 1439. Hi treballà intensament: el 9 de novembre ja havia conclòs les Corts de Perpinyà, de 1350-1351. Quan fou nomenat jutge de Girona, el ritme es ralenti perquè l'exercici del càrrec no li deixava temps per continuar amb l'obra. Així doncs, el 12 de juliol de 1443, quan deposava la judicatura i se sotmetia a la Taula, es trobava comentant encara les Corts de Montsó de Pere III (1362-1363), és a dir, a la sisena col·lació, gairebé a la meitat.

MEDALLES ACADÈMIQUES TOMÀS MIERES

Donà per conclosa l'obra abans de 1459, quan morí Narcís de Sant Dionís, perquè afirma haver-la presentada a la seva correcció (entre d'altres juristes). Considerant una sèrie de dades, es podria conjecturar que acabà l'*Apparatus* vers 1445. No obstant això, degué continuar treballant-hi, perquè les darreres referències semblen ser de 1473 (segons Mini), si bé seria possible detectar interpolacions d'altres dos autors, d'acord amb Pons i Guri.

Mieres és força sistemàtic en l'exposició de la legislació de Corts, però sovint no sembla respectar l'ordre en què les Constitucions, dins de cada convocatòria, van ser emeses. Després de la citació de l'incipit, explica a la manera de la glossa els principals caps normatius, per passar a comentar més extensament els elements constitutius, tot aportant nombroses referències al dret comú. De fet, fa un efecte de dispersió, en comparació amb Jaume Callís. No oblida la glossa, que considera fonamental per a entendre la llei, ni els comentadors o juristes civils o canonistes, en la major part italians, com Antoni de Budrio, Bartolo de Sassoferrato, Baldo d'Ubaldis, el Panormità, Cino da Pistoia, Joan d'Imola, etc. Però tampoc no menysté els catalans, com Guillem de Vallseca, essent Callís aquell que segueix d'una manera més fidel. Demostra haver llegit clàssics de l'antiguitat i alguns contemporanis, com Turmeda o Bernat Metge. Mieres és un jurista escrupolós i experimentat, però el seu estil manifesta una certa tendència, de caire renaixentista, a l'expressió d'opinions de vegades moralistes, dintre del tomisme, i al registre esporàdic d'esdeveniments personals (d'una manera lleugerament similar al cas de l'arxiver reial Pere Miquel Carbonell). És possible comparar-ho amb anotacions deixades pel jurista a altres obres i manuscrits que va utilitzar.

D'acord amb l'opinió d'historiadors del dret, el pensament de Mieres conté una dicotomia entre el romanisme del *ius comune* i la defensa de les llibertats pàtries del feudalisme constitucionalista. S'ha arribat a escriure, potser encertadament, que és el promotor d'una nova classe burgesa que havia de gaudir de les llibertats econòmiques i civils per tal de poder distingir-se de la noblesa i elevar-se de l'extracte social més baix. És per aquesta raó que sublimava el paper mercantil de Barcelona, s'enfrontava als mals usos nobiliaris imposats a la pagesia, propugnava la *ratio legis* i la creació d'una mena d'estat de dret *avant la lettre*.

MEDALLES ACADÈMIQUES TOMÀS MIERES

D'aquesta magna obra es conserva un manuscrit a El Escorial. S'imprimí dues vegades, a Barcelona, els anys 1533 (quan el jurista Francesc Franc introduí addicions) i 1621. Sembla ser que es descarta una suposada estampació el 1610, com recull Nicolás Antonio. Segons algun investigador, aquesta edició espectral podria haver nascut a causa d'identificar-la erròniament amb els índexs que Despujol va escriure a l'*Apparatus* i que publicà aquell any (els quals, però, reproduïen al final el comentari de Mieres a la Constitució *Ab aquesta nostra* de Pere III a les Corts de Perpinyà de 1351).

2.3 Altres obres menors

Encara que les dues anteriors són reputades les majors aportacions de Mieres, convé no oblidar altres opuscles que han cridat menys l'atenció dels investigadors. L'1 de setembre de 1460 encetà la redacció d'un *Tractatus* (o *summula*) *de oppressionibus et afflictionibus* i el 7 de novembre de 1460 començà una *Summula de hommajiis*. L'erudit Nicolás Antonio mencionava les dues obres com si fossin una. Es conserven en un manuscrit de l'Arxiu Capítular de Barcelona, que també transmet una altra obreta, *Super foro clericorum in criminali*. En un dels volums que preserven les Consuetuds de Girona, es pot llegir una altra, *De iuris firma*.

Brocà recorda un altre tractat, anomenat *De maioratibus*, força citat durant els tres segles XVII i XVIII (però d'acord amb Vallet de Goytisoló correspon al jurista granadí Peláez de Mieres). El mateix Tomàs Mieres menciona algunes obres a l'*Apparatus*, com una *Summula regaliae soni emissi*, que potser caldria identificar o col·locar amb unes *Praelectiones super sacramentali Gerunde* i un *Sacramentarium Gerunde*, escrits de pròpia mà i presents a l'inventari de la biblioteca del seu fill Gaspar.

Així mateix menciona a la seva obra magna certs comentaris propis als Usatges, si bé de manera molt imprecisa. L'historiador Oliba (citada per Iglesia) narrava que Mieres havia iniciat una obra d'aquest tipus després d'acabar l'*Apparatus* i que decidí abandonar-la el 5 de desembre de 1449 quan tingué notícia dels Comentaris de Marquilles. Havia arribat fins a l'Usatge 51, *Tutores*.

MEDALLES ACADÈMIQUES TOMÀS MIERES

Hi ha, de fet, a l'inventari de Gaspar Mieres un *Repertorium super Vsaticis*. Caldria relacionar-lo, en tot cas, amb certes notes als comentaris als Usatges, ja produïts per altres juristes, com és la *Compilatio appostillarum diuersorum auctorum factarum super Vsaticis Barchinone*, escrita de pròpia mà, conservada en un manuscrit de la Universitat de Salamanca. Pons i Guri menciona una *Summula praelegationum curiae Gerundae*.

A la biblioteca d'Antonio Agustín hi havia unes adicions al *De priuilegio militari* de Guillem Pabord, i unes altres al *Directorium* de Jaume Callís, autògrafes.

BIBLIOGRAFIA

Arxius i fonts manuscrites

- Arxiu de la Corona d'Aragó, Audiència Reial, Conclusions civils, 19-29.
- Arxiu Històric de Protocols de Barcelona, Bartomeu de Requesens, man. 1, 22, 23.
- Bartomeu Costa, llibre comú 21.
- Arxiu històric de Girona, B. Ferrer, Girona 04, vol. 201.

Obres de Tomàs Mieres

Apparatus super constitutionibus et capitulis Curiarum generalium Cathaloniae. Biblioteca del Real Monasterio de El Escorial, ms. e.II.12. Eds. Barcelona, 1533 i 1621. Ed. DESPUJOL (1610) del comentari a la Constitució *Ab aquesta nostra* de Pere III, Perpinyà, 1351. (Biblioteca d'Antonio Agustín n° 433.)

Compilatio appostillarum diuersorum auctorum factarum super Vsaticis Barchinone, Biblioteca Universitària de Salamanca, ms. 1757-2, ff. 217-311. Cf. Comentaris als Usatges (*Apparatus, pars I, col. II, cap. I, nn. 5-6, p. 16; pars I, col. V, cap. XXX, n. 1, p. 281; pars I, col. VI, n. 5, p. 373*; i nota del ms de l'*Apparatus*, aportada per Brocà i Iglesia) o el *Repertorium super Vsaticis Barchinone* (inventari de Gaspar Mieres).

MEDALLES ACADÈMIQUES TOMÀS MIERES

De iuris firma. Arxiu Històric Fidel Fita, ms. 184, ff. 118-119. (cf. *Quibus personis incumbat firmare ius iuxta Vsaticos et Constitucionibus Cathalonie, per sequentia ex studio et labore quondam Thomae Mieres, utriusque iuris doctoris gerundensis, aperte demonstratur*, Biblioteca Pública de Girona (Biblioteca Tomàs de Lorenzana), ms. 9/153, ff. 88-89v).

Summula de afflictionibus et de oppressionibus, Arxiu Capitular de Barcelona, c. 125, ff. 208-219v.

Summula de homagiis, Arxiu Capitular de Barcelona, c. 125, ff. 156-164.

Super foro clericorum in criminali. Arxiu Capitular de Barcelona, c. 125, ff. 126-129.

Vsantiae et consuetudines civitatis et diocesis Gerundae. Biblioteca diocesana del Seminari de Girona, ms. Ma-16, n. 20. / Arxiu Diocesà de Girona, ms. 1 (la molassa), ff. 252-298, ms. 21, ms. 22 (antic 10) i ms. 23. / Arxiu Capitular de Girona, ms. 67 i ms. 132, Pabordia de Novembre. Documents sobre béns i jurisdicció de Lloret, lligall "Lloret. Instrumentos de los arriendos de mar y tierra. Doc. copiados", ff. 30r-32v (en conté una còpia fragmentària, "Tit. LXVIII, De iuribus castrorum terminatorum"). / Biblioteca Universitària de Girona, ms. 16-2-19. / Arxiu Municipal de Girona, ms. 7. / Biblioteca Pública de Girona (Biblioteca Tomàs de Lorenzana), ms. 9/153, ff. 49-84. / Biblioteca de Carles Rahola (Girona), ms. 9/153 (ms. Botet). / Arxiu del Palau de Peralada, ms. 61 (signatura topogràfica: ms. 92-I, 091 Consuetudines). / Arxiu Històric Fidel Fita (Arenys de Mar), ms. 184, ff. 98-117v, i ms.194 (dipòsits), ff. 8 i ss. / Arxiu de la Corona d'Aragó, ms. Diversos, ms. 196 i ms. Miscel·lània 105. / Biblioteca de Catalunya, ms. 706. / Biblioteca de la Universitat de Barcelona, ms. 854. / Biblioteca del Col·legi d'advocats de Barcelona, ms. 81 (Brocà), ff. 6-16, i ms. 82 (olim 25-2-32), ff. 1-41. / Biblioteca del Real Monasterio de El Escorial, ms. e.II.13, ff. 27-53 (cf. Biblioteca d'Antonio Agustín, n. 410.). / Biblioteca Nacional (Madrid), ms. 6266, 24 ff. / Arxiu patrimonial de can Geli (Vilamacolum), ms. /

MEDALLES ACADÈMIQUES TOMÀS MIERES

Biblioteca del Monestir de Montserrat, m. 625, ff. 1-39v. / PONS I GURI ed. (1988) recorda sis mss. en poder de particulars. / Edicions: COTS GORCHS (1929). / PONS I GURI ed. (1988). / CONDE SALAZAR – LÓPEZ DE AYALA (1995). / COBOS FAJARDO (2001).

Referències a obres de Tomàs Mieres

[*Additiones al De priuilegio militari* de Guillem Pabord.] *Prepositi de priuilegio militari cum additionibus Thomae Mieres*, Biblioteca d'Antonio Agustin, n. 437.

[*Additiones al Directorium* de Jaume Callís.] *Jacobi item Directorium pacis et treguae cum additionibus Thomae Mieres, propria manu ut dicitur, quod tempore Regis Martini fuit conscriptum, sequendo ordinem Jacobi Cardonae Vicensis patroni causarum*, Biblioteca d'Antonio Agustin, n. 426.

Praelectiones super sacramentali Gerundae / Sacramentarium Gerundense. Nota del ms. de l'*Apparatus*, aportada per Brocà i Iglesia, i inventari de Gaspar Mieres.

Summula regaliae soni emissi. A l'*Apparatus, pars I, col. IV, cap. XXVII*, nn. 30-31, p. 247; *pars I, col. V, cap. XXII*, n. 16, p. 271. Nota del ms. de l'*Apparatus*, aportada per Brocà i Iglesia.

Monografies impreses

ANTOLÍN, Guillermo (1910-1911). *Catálogo de los códices latinos de la real Biblioteca del Escorial*, II, Imprenta Helénica, Madrid.

ANTONIO, Nicolás (1696). *Bibliotheca Hispana Vetus*, vol. II, Roma, Typographia Antonii de Rubeis, pp. 153 i 241.

BATLLE I PRATS, Lluís (1982). "Notes biogràfiques del jurisconsult gironí Tomàs Mieres", a *IX Congresso di storia della Corona d'Aragona (Napoli, 11-15 Aprile 1973)*, Nàpols, Società Napoletana di storia patria di Napoli, vol. II, pp. 177-190.

MEDALLES ACADÈMIQUES TOMÀS MIERES

BROCÀ, Guillem de (1909-1910). “Juristes i juriconsults catalans dels s. XIV-XVII”, a *Anuari de l’Institut d’Estudis Catalans (AIEC)*, n. III, pp. 494-495.

BROCÀ, Guillem de (1985). *Historia del derecho de Cataluña*, vol. I, Barcelona, 1918, pp. 394-395 (ed. facs., Generalitat de Catalunya, Departament de Justícia, Barcelona, 1985).

COBOS FAJARDO, Antoni (2002). “Plec de descàrrecs a la recensió de J. M. Marquès” a *Annals de l’Institut d’Estudis Gironins*, vol. 43 (2002), pàgs. 365-372. Cf. MARQUÈS I PLANAGUMÀ (2002).

CONDE SALAZAR, Matilde – LÓPEZ DE AYALA, M. José (1995). “Transcripción de las Consuetudines episcopatus gerundensis”, a *Revista de llengua i dret*, núm. 24, pp. 31-98.

CORBELLA, Artur (1909). “Consuetudines civitatis et diocesis Gerundensis”, a *Estudis Universitaris Catalans*, III, pp. 56-64, 149-154, 245-252, 333-343, 450-458 i 535-541.

COTS GORCHS, Jaime (1929). *Consuetudines Dioecesis Gerundensis*, Libreria Casulleras, Barcelona.

DESPUJOL, Segimon (1610). *Index singularium materiarum doctorum practicum Cathaloniae, in quo primum latebrae quae in Thom. Mier. Existebant abditae demonstrantur* [...]. Expensis Ioannis Simon, Barcelona.

DURAN I TOLDRÀ, Maria (dir.) – MIRALLES, Eulàlia – MOLL, A. L. (comps.) (2003). *Repertori de Manuscrits Catalans (1474-1620)*, vol. III, Institut Joan Lluís Vives-Institut d’Estudis Catalans, Barcelona.

MEDALLES ACADÈMIQUES TOMÀS MIERES

DURAN I TOLDRÀ, Maria (dir.) – MIRALLES, Eulàlia – MOLL, A. L. (comps.) (2008). *Repertori de Manuscrits Catalans (1474-1620)*, vol. IV, Institut Joan Lluís Vives-Institut d'Estudis Catalans, Barcelona.

ELÍAS DE TEJADA, Francisco (1950). *Las doctrinas políticas en la Cataluña medieval*, Aymà Editorial, Barcelona.

ELÍAS DE TEJADA Francisco – PÈRCOPO, Gabriella (1963-1965). *Historia del pensamiento político catalán*, vol. I, Montejurra, Sevilla.

HERNANDO, Josep (2002). «Del llibre manuscrit al llibre imprès. La confecció del llibre a Barcelona durant el segle xv. Documentació notarial», a *Arxiu de textos catalans antics*, n. 21, pp. 257-603.

HINOJOSA, Eduardo (1926). *Usatges de Gerona*, Universitat, Facultat de Dret, Barcelona.

HINOJOSA, Eduardo (1905). *El régimen señorial y la cuestión agraria en Cataluña durante la Edad Media*, Librería General de Victoriano Suárez, Madrid.

IGLESIA FERREIRÓS, Aquilino (1999). “El concepto de dret comú en Mieres”, a *Initium. Revista Catalana d'Història del Dret*, núm. 4, pp. 185-393.

IGLESIA FERREIRÓS, Aquilino (2000). “Liber Usatici y Tomás Mieres. Notas deshilvanadas y materiales de trabajo”, a *Initium. Revista Catalana d'Història del Dret*, núm. 5, pp. 1-132.

IGLESIAS, J. Antoni (1996). *Llibres i lectors a la Barcelona del segle xv*, tesis doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra.

MARTÍNEZ FERRANDO, Jesús Ernest (1953). *Catálogo de la documentación de la Cancillería Regia de Pedro de Portugal (1464-1466)*, Dirección General de Archivos y Bibliotecas, Servicio de Publicaciones del Ministerio de Educación Nacional, Madrid, vol. I, pp. 95-96.

MEDALLES ACADÈMIQUES TOMÀS MIERES

MARTÍNEZ FERRANDO, Jesús Ernest (1954). *Catálogo de la documentación de la Cancillería Regia de Pedro de Portugal (1464-1466)*, Dirección General de Archivos y Bibliotecas, Servicio de Publicaciones del Ministerio de Educación Nacional, vol. II, Madrid, p. 14.

MASFERRER, Anicet (2001). "Simposi sobre Tomàs Mieres, jurista (Girona, 1400 - Barcelona, 1474)", a *Revista de dret històric català*, 1, pp. 239-241.

MAIER, Anneliese (1952). "Un manuscrito de Tomás Mieres, con notas autógrafas, en la Biblioteca Vaticana", a *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, vol. 7 (1952), pp. 351-354.

MIERES, Tomàs (2001). *Costums de Girona*, ed. crítica de Cobos Fajardo, Antoni, Biblioteca d'Història Rural, Girona.

MINI, Alessandro (2011). "Tomàs Mieres y su época", a *Anales de la Fundación Francisco Elías de Tejada*, núm. 17, pp. 179-238.

MINI, Alessandro (2017). *El realismo jurídico de Tomàs Mieres*, Ed. Dykinson.

NEGRE PASTELL, P. (1958). "La diócesis de Gerona. Su importancia histórica", a *Revista Jurídica de Catalunya* (març-abril de 1958), i a *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, vol. 12, pp. 359-367.

OLIVAR, Alexandre (1977). *Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca del Monestir de Montserrat*, Monestir de Montserrat, Montserrat.

PADROSA, Inés (1998). "Catàleg dels manuscrits llatins de la Biblioteca del Palau de Peralada", a *Anuari de l'Estatut d'Estudis Gironins*, vol. 39, pp. 395-458.

MEDALLES ACADÈMIQUES TOMÀS MIERES

PONS I GURI, Josep Maria (1953). “Consuetudines Dioecesis Gerundensis”, a *Nueva Enciclopedia Jurídica*, vol. V, Francisco Seix, Barcelona.

PONS I GURI, Josep Maria (1984). “La sentència sobre el castell de Lloret”, a *Annals de l’Institut d’Estudis Gironins*, XXVI, pp. 87-108.

PONS I GURI, Josep Maria ed. (1988). *Les col·leccions de costums de Girona*, F. Noguera, Barcelona.

PUIG I OLIVER, Jaume de (2016). *Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca diocesana del Seminari de Girona*. Vol. 1, Manuscrits 1-50, Institut d’Estudis Catalans, Barcelona.

REIXACH, Albert (2015). *Municipis, finances i elits locals en una Ciutat catalana medieval: Girona (1345-1445)*, tesi doctoral, Universitat de Girona, Girona.

ROVIRA ARMENGOL, Josep (1928). “Consuetudines de Gerona”, a *Anuario de Historia del Derecho Español*, V, pp. 450-485.

COTS GORCHS, Jaime (1929). *Consuetudines Dioecesis Gerundensis*, Librería Casulleras, Barcelona.

VALLS I TABERNER, Ferran (1964). “Usatges i consuetuds de Girona – els Antics privilegis de Girona i altres fonts documentals de la compilació consuetudinària gironina de Tomàs Mieres, els Privilegis de la vegueria de Besalú”, a *Annals de l’Institut d’Estudis Gironins*, vol. 17, pp. 107-162.

SÁNCHEZ, Galo (1926). *Costumbres de Gerona*. Vol. I. Usatges de Gerona, ed. de E. de Hinojosa, Universidad, Facultad de Derecho, Barcelona.

VALLET DE GOYTISOLO, Juan B. (1976). “Las fuentes del Derecho según el Apparatus super Constitutionibus Curiarum Generalium Cathaloniae de Tomás

MEDALLES ACADÈMIQUES TOMÀS MIERES

Mieres”, a *Libro homenaje a Ramón María Roca Sastre*, vol. I, Junta de Decanos de los Colegios Notariales de España, p. 313.

Webgrafia

http://www3.udg.edu/vell/ilcc/Eiximenis/html_eiximenis/portal_SH/biografies/biografia_tomas_mieres.htm

<http://dbe.rah.es/biografias/13684/tomas-mieres>

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia

Obra Social "la Caixa"